

गगनगड किल्ला, ता. गगनबावडा, जि. कोल्हापूर
हे राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित
करणेबाबत प्राथमिक अधिसूचनेचा प्रस्ताव

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : रासंस्मा-२०२३/प्र.क्र.३१०/सां.का.३
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : १२ सप्टेंबर, २०२४

शासन निर्णय :-

गगनगड किल्ला, ता. गगनबावडा, जि. कोल्हापूर हे राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करणेबाबत विहीत कार्यपद्धतीची प्रक्रिया पूर्ण झाली असल्याने व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई यांना या शासन निर्णयाद्वारे निदेश देण्यात येत आहेत की, या निर्णया सोबतची प्राथमिक अधिसूचना मराठी व इंग्रजी भाषेत महाराष्ट्र शासन सर्वसाधारण राजपत्र भाग-४ मध्ये प्रसिध्द करावी व सदर अधिसूचनेच्या ३० प्रती अपर मुख्य सचिव, सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई व संचालक, पुरातत्व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना पाठविण्यात याव्यात.

०२. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांनी सदरहू प्राथमिक अधिसूचनेची प्रत स्मारकाजवळ ठळक ठिकाणी लावण्याची व्यवस्था करावी. उपरोक्त प्राथमिक अधिसूचना प्रसिध्द झाल्याच्या तारखेपासून दोन महिन्यांच्या आत हरकती व सूचना मागवून त्याबाबत कार्यवाही करावी तसेच सदर प्राथमिक अधिसूचना पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालयाच्या संकेतस्थळावर तसेच विविध स्थानिक वर्तमानपत्रात प्रसिद्ध करावी.

०३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०९१२१५०५२१९२२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई ४०० ००४.

विभागीय आयुक्त, पुणे.

जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर.

संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई.

सहायक संचालक, पुरातत्व विभाग, पुणे.

निवड नस्ती, सां.का.३

अधिसूचना

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ३२.
दिनांक : १२ सप्टेंबर, २०२४.

महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके :
व पुराणवस्तुशास्त्र
विषयक स्थळे व अवशेष
अधिनियम, १९६०.

क्रमांक: रासंस्मा-२०२३/प्र.क्र.३१०/सां.का.३,-
ज्याअर्थी सोबतच्या अनुसूचीत वर्णन केलेले प्राचीन व
ऐतिहासिक स्मारक (यात यापुढे ज्याचा “असे स्मारक”
असा निर्देश करण्यात आला आहे) हे संरक्षित स्मारक
असावे असे शासनाचे मत आहे;

त्याअर्थी आता महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके व
पुराणवस्तुशास्त्रविषयक स्थळे व अवशेष अधिनियम १९६०
(१९६१ चा महा.१२) या अधिनियमाच्या कलम ४, पोटकलम
(१) अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करुन
महाराष्ट्र शासन याद्वारे उक्त स्मारक संरक्षित असल्याचे
जाहिर करण्याच्या आपल्या इराद्याची दोन महिन्यांची
नोटीस देत आहे;

उक्त स्मारकात हितसंबंध असलेल्या
कोणत्याही व्यक्तीला, ही शासन अधिसूचना राजपत्रात
प्रसिध्द झाल्याच्या तारखेपासून दोन महिन्यांच्या आत
उक्त स्मारक राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित
करण्याच्या घोषणेस हरकत घेता येईल. आणि पूर्वोक्त
मुदत संपण्यापूर्वी अशा प्रकारची कोणतीही हरकत मा.
अपर मुख्य सचिव, सांस्कृतिक कार्य विभाग, मादाम कामा
रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
यांच्याकडे आल्यास शासन त्याचा विचार करील.

अनुसूची

स्थान : मौजे गगनबावडा, तालुका : गगनबावडा जिल्हा : कोल्हापूर.

सर्व्हे/गट क्र.: ७४

स्मारकाचे नांव : गगनगड किल्ला

मालकी : सरकारी

तपशील : शिलाहार राजा भोज दुसरा याने इ.स.११७५ ते १२०९ पर्यंत राज्य केले. पन्हाळा ही त्याची राजधानी होती. कोल्हापूर परिसरात त्याने १५ किल्ले बांधले. सिंधन यादवाने सन १२०९ मध्ये राज भोज याचा पराभव केल्यावर गगनगड किल्ला त्याचा ताब्यात गेला. सन १३१० मध्ये देवगिरीचा पाडाव झाल्यावर गगनगड किल्ला दिल्लीच्या ताब्यात गेला. त्यानंतर बहमनी साम्राज्यात व नंतर आदिलशाहीच्या ताब्यात गेला. छत्रपती शिवाजी महाराजांनी सन १६५८ मध्ये गगनगड जिंकून घेतला.

संरक्षित करावयाच्या स्मारकाचे क्षेत्रफळ : क्षेत्रफळ ४.०१ हे. आर.

संरक्षित करावयाचे एकूण क्षेत्रफळ (स्मारकासह) : क्षेत्रफळ ४.०१ हे. आर.

संरक्षित करावयाच्या क्षेत्राच्या : पूर्व : मौजे करुळची शीव;
चतुःसिमा पश्चिम : मौजे भुई बावडेची शीव;
उत्तर : गट क्र. ७५;
दक्षिण : मौजे करुळची शीव.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

NOTIFICATION

Tourism and Cultural Affairs Department,
Mantralaya, Madam Cama Marg,
Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai – 400 032.
Date :- 12th September 2024.

Maharashtra Ancient :
Monuments and
Archaeological Sites
and Remains Act,
1960.

No: Rasansma 2023 / C.R.310 / Sanka3.-

Whereas the Government of Maharashtra is of the opinion that the ancient and historical monument described in the Schedule appended hereto (hereinafter referred to as “ the said monument”), should be a protected monument;

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by sub-section (1) of section 4 of the Maharashtra Ancient Monuments and Archaeological Sites and Remains Act 1960, (Mah. XII of 1961), the Government of Maharashtra hereby gives two months notice of its intention to declare the said monument to be a protected monument;

Any person interested in the said monument may, within two months from the date of publication of this notification in the *Official Gazette*, may raise objection to the proposed declaration of the said monument to be a protected monument. Any such objections which may be received by the Additional Chief Secretary, Cultural Affairs Department, Mantralaya, Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk, Mumbai 400032, before the expiry of the aforesaid period of two months will be considered by the Government.

SCHEDULE

Locality: Mauje Gaganbavda , **Taluka :** Gaganabavda, **District:** Kolhapur.

Gat No. 74 .

Name of the monument to be protected : Gagangad Fort.

Ownership : Government

Particulars : Raja Bhoja ruled from 1175 to 1209 C.E. with Panhala as his capital. He built 15 forts in Kolhapur area. When Sindhan Yadav defeated Shilahar Raja Bhoja in 1209 C.E., Gagangad came under their control. After the fall of Devagiri in 1310 C.E., the fort came under the rule of Delhi. After the partition of the Bahamani kingdom, Gagangad came under the control of Adil Shah. Chhatrapati Shivaji Maharaj took this fort in 1658 C.E

Area of the monument to be protected : 4.01 Ha/Aar.

Total area (including the monument) to be protected : 4.01 Ha/Aar.

Boundaries : East : Village Boundry of Karul ;
West : Village Boundry of Bhui bavade;
North : Gat no.75;
South : Village Boundry of of Karul.

By order and in the name of the
Governor of Maharashtra,

(Nanda Raut)
Deputy Secretary to Government